

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра цивільно-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

28.07.2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО
ВИРІШЕННЯ СПОРІВ**

Статус дисципліни — обов'язкова
Рівень вищої освіти — другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти — магістр
Галузь знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Освітня програма: Право
Форми здобуття вищої освіти — денна/заочна
Мова викладання — українська
Форма підсумкового контролю — залік

Київ - 2023 рік

РОЗРОБНИКИ:

Ганна ЧУРПІТА – професор кафедри, доктор юридичних наук, професор;
 Ірина БОРОВСЬКА – професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент;
 Лідія ГЕРАСИМЧУК – доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент;
 Ольга ВЕРЕНКІОТОВА – доцент кафедри, кандидат юридичних наук;
 Богдан КИРДАН – доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент;
 Анжела КАЛІНЮК – доцент кафедри, доктор філософії;
 Катерина КУЦИК – старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук;
 Анастасія ЗАДОРЖНА – викладач кафедри, кандидат юридичних наук

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
 Протокол від 06.07.2023 року, № 24

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
 полковник поліції

Валентина МИРОНЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС
 Протокол від 28.07.2023 року, № 11

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЕВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
 (потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
 від ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради
 від ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Валентина МИРОНЕНКО

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЕВ

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
 (потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
 від ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради
 від ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Валентина МИРОНЕНКО

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЕВ

Робоча програма переглянута на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
 (потрібне підкреслити)

протокол засідання кафедри
 від ___ 202_ № ___

протокол науково-методичної ради
 від ___ 202_ № ___

Завідувач кафедри

Валентина МИРОНЕНКО

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЕВ

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом навчальної дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є вивчення історичних витоків процедур АВС, їх основних видів і принципів; арбітражних процедур; моделей медіації та сфер її застосування; розгляд особливостей застосування примирних процедур у різних сферах суспільних відносин та на різних стадіях вирішення спорів; оволодіння комунікативними техніками запобігання виникненню конфліктів у процесі вирішення спорів та розгляду справ, ймовірного зіткнення інтересів сторін та налагодження порозуміння між сторонами.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є формування у здобувачів правового мислення, цілісної системи глибоких науково-теоретичних знань про теоретичні та практичні основи вирішення спорів через застосування процедур АВС, а також стійких вмінь та навичок щодо застосування норм національного та міжнародного законодавства у зазначеному напрямку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» є надання здобувачам знань у сфері правовідносин, пов'язаних із застосуванням альтернативних способів вирішення спорів, що має розглядатися як умова становлення професійної культури, досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами природи і суті механізму врегулювання спорів шляхом застосування процедур АВС; ознайомлення з основними положеннями чинного законодавства України та міжнародних правових актів, що регулюють зазначені відносини, та, відповідно, формування умінь щодо їх правозастосування; розкриття змісту основних категорій та інститутів; вироблення умінь вирішувати конкретні практичні питання, пов'язані із застосуванням норм приватного права для вирішення спорів у порядку, альтернативному загальній судовій процедурі; підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів із всебічним знанням норм приватного права.

Постреквізити:

приватне право: практика тлумачення і застосування; міжнародне приватне право; сучасні тенденції регулювання трудових правовідносин; актуальні проблеми застосування сімейного законодавства; міжнародний комерційний арбітраж.

Компетентності відповідно до другого рівня вищої освіти ступеня магістр зі спеціальності 081 «Право»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції. СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію. СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів. СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника. СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Здобувачі другого рівня вищої освіти ступеня магістр зі спеціальності 081 «Право» повинні продемонструвати такі результати навчання:

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 8. Оцінювані достовірність інформації та надійність джерел ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

РН 18. Обґрунтовано формувати пропозиції щодо вирішення проблемних питань правозастосування (додатковий РН).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- історію розвитку інституту альтернативних способів вирішення спорів;
- сучасні тенденції правового регулювання альтернативних способів вирішення спорів у системі захисту прав та інтересів осіб;
- сутність правових категорій у сфері альтернативних способів вирішення спорів;
- особливості альтернативних способів вирішення спорів у різних сферах суспільного життя;
- процедури альтернативного вирішення спорів;

- алгоритми регулювання альтернативних способів вирішення спорів у системі захисту права в країнах різних правових систем;
- сучасні вектори регулювання альтернативних способів вирішення спорів у законодавстві Європейського Союзу.

вміти:

- орієнтуватися в закономірностях здійснення медіації, примирення, переговорів тощо у цивільному, господарському, адміністративному та кримінальному судочинстві, в нотаріаті, адвокатурі та в інших напрямках практичної діяльності;
- своєчасно виявляти правові конфлікти і, керуючись нормами діючого законодавства України, вирішувати питання захисту прав і законних інтересів шляхом використання процедури медіації, переговорів тощо;
- тлумачити чинне законодавство України та правильно застосовувати його при вирішенні практичних завдань, аргументуючи власну точку зору щодо прийнятого рішення та обґрунтовуючи доцільність використання або ж невикористання в конкретних ситуаціях альтернативних способів вирішення спорів;
- застосовувати альтернативні засоби вирішення спорів у сфері корпоративного управління, сімейних, трудових та земельних спорів тощо.

1. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання (д/б та ксф)	заочна форма навчання (д/б та ксф)
	Рік підготовки	
	I	I
Кількість кредитів ECTS - 3	Семестр	
	I	I
Загальна кількість годин – 90	Лекції	
	10 год.	4 год.
	Семінарські заняття	
	16 год.	10 год.
	Практичні заняття	
	14 год.	4 год.
	Самостійна робота	
	50 год.	72 год.
	Вид контролю	
	залік	залік

3. Тематичний план

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	сем.	п. з.	с. р.		л	сем.	п. з.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Загальна характеристика способів альтернативного вирішення спорів	14	2	2	2	8	16	2	2	-	12
Тема 2. Досудова медіація у цивільних спорах	12	-	2	2	8	14	-	2	-	12
Тема 3. Мирова угода у цивільних спорах	10	2	2	2	4	14	-	2	-	12
Тема 4. Врегулювання цивільних спорів за участю судді	14	2	2	2	8	16	2	2	-	12
Тема 5. Третейське судочинство у цивільних справах	22	2	4	4	12	16	-	2	2	12
Тема 6. Практика тлумачення і застосування норм права, що регулюють діяльність міжнародного комерційного арбітражу	18	2	4	2	10	16	-	-	2	14
Підсумковий контроль	Залік					Залік				
Усього годин	90	10	16	14	50	90	4	10	4	72

4. Плани семінарських та практичних занять

Форма здобуття вищої освіти – денна/заочна (дб/кспф)

4.1. Плани семінарських занять

Тема 1. Загальна характеристика способів альтернативного вирішення спорів

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Історія розвитку інституту альтернативних способів вирішення спорів.
2. Виникнення та розвиток української моделі альтернативних способів вирішення спорів.
3. Поняття, ознаки, принципи та класифікація альтернативних способів вирішення спорів.
4. Види альтернативних способів вирішення спорів: їх загальна характеристика.
5. Сфера застосування альтернативних способів вирішення спорів.

Тема 2. Досудова медіація у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття медіації. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів.
2. Теоретичні основи виникнення та розвитку медіації в Україні.
3. Нормативно-правове регулювання медіації в Україні.
4. Принципи медіації.
5. Види медіації та їх загальна характеристика.
6. Особливості інституту медіації в державах Європейського Союзу.

Тема 3. Мирова угода у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття мирової угоди сторін у цивільному судочинстві та співвідношення з медіацією.
2. Порядок укладення мирової угоди.
3. Особливості укладення мирової угоди на різних стадіях цивільного судочинства.
4. Виконання мирової угоди.

Тема 4. Врегулювання цивільних спорів за участю судді

Навчальний час – 2 год.

Питання до семінарського заняття:

1. Поняття врегулювання спору за участю судді та його співвідношення з медіацією.
2. Ознаки врегулювання спору за участю судді.
3. Підстави та строк проведення врегулювання спору за участю судді.
4. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді.
5. Припинення врегулювання спору за участю судді.

Тема 5. Третейське судочинство у цивільних справах

Навчальний час – 4 год.

Питання до семінарського заняття № 1:

1. Поняття та правова природа третейського суду, його співвідношення з міжнародним комерційним арбітражем.
2. Види третейських судів, порядок їх створення та правові основи діяльності.
3. Види третейських угод.
4. Форма, зміст, порядок укладення та виконання третейських угод.
5. Загальна характеристика третейського розгляду.
6. Специфіка третейського судочинства і його відмінність від судочинства в державних судах.

Питання до семінарського заняття № 2:

1. Порядок укладення і затвердження мирової угоди в третейському суді.
2. Механізм забезпечення позову, що розглядається в третейському суді.
3. Прийняття рішення третейським судом. Вимоги до рішення третейського суду.
4. Підстави та порядок оскарження рішення третейського суду.

Тема 6. Практика тлумачення і застосування норм права, що регулюють діяльності міжнародного комерційного арбітражу

Навчальний час – 4 год.

Питання до семінарського заняття № 1:

1. Джерела регулювання діяльності міжнародного комерційного арбітражу
2. Поняття, ознаки та види міжнародного комерційного арбітражу
3. Правова природа міжнародного комерційного арбітражу
4. Юрисдикція міжнародного комерційного арбітражу
5. Поняття арбітражної угоди, види, вимоги до складання

Питання до семінарського заняття № 2:

1. Порушення процедури арбітражного розгляду
2. Формування складу арбітражного суду
3. Розгляд спору по суті та винесення арбітражного рішення
4. Набуття чинності, оспорювання арбітражного рішення
5. Виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів.

4.2. Завдання для розгляду на практичних заняттях

Тема 1. Загальна характеристика способів альтернативного вирішення спорів

Навчальний час – 2 год.

Завдання до практичного заняття

- Здійснити підбір нормативно-правових актів за темою, а також наукової літератури, опублікованої протягом останніх трьох років. Проаналізувати основні положення / напрямки досліджень. Визначити проблемні питання та сформулювати шляхи їх вирішення.

- Вирішити задачі

Задача 1. Конопельнюк уклала договір дарування житлового будинку із своїми доньками Світланою і Ганною. Доньки обіцяли не порушувати її права володіння і користування будинком, допомагати по веденню домашнього господарства. Однак, своїх зобов'язань вони не виконали, створювали умови, за яких Конопельнюк не могла проживати в будинку, залишали її без догляду.

Яким способом Конопельнюк може захистити свої права? Чи можливо застосувати тут АВС?

Задача 2. Михайленко звернулася до суду з позовною заявою про розірвання договору довічного утримання. В судовому засіданні з'ясувалося, що набувач за договором Чаплига щомісячно надавав Михайленко утримання у вигляді їжі, предметів побуту, сплачував комунальні послуги та витрати на ліки. Михайленко не заперечувала цього факту, але просила договір розірвати, оскільки у неї з відповідачем неприязні стосунки і вона не бажає надалі одержувати будь-які кошти/утримання від неприємної їй людини.

Чи може бути вирішений спір в суді? Як альтернативні способи вирішення спору можна запропонувати сторонам?

Задача 3. Між ТОВ «Фокстрот» і ПАТ «Побутова техніка» було укладено договір на поставку дрібної побутової техніки строком на 3 роки. Поставка мала здійснюватися партіями по 500 одиниць щомісячно. Протягом першого року дії договору поставки товару здійснювалися в обумовлених розмірах. Наступного року ПАТ «Побутова техніка» протягом січня-березня не змогло поставити техніку у зв'язку з проблемами розмитнення, а в травні поставило ТОВ «Фокстрот» 1500 одиниць техніки.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні дії ПАТ «Побутова техніка»? Які способи врегулювання спору можна застосувати у зазначеній ситуації?

Задача 4. Між ТОВ «Нива» та приватним підприємством «АВС» 20 червня 2020 року було укладено безстроковий договір оренди складського приміщення загальною площею 62 кв.м. У 2022 році ТОВ «Нива» було реорганізоване. В порядку реорганізації за розподільчим балансом складське приміщення перейшло до ПАТ «Агро-Інвест». В подальшому ПАТ «Агро-Інвест» звернулося до приватного підприємства «АВС» з вимогою про визнання договору оренди недійсним та звільнення приміщення. Останнє відмовилося виконати вимоги, оскільки добросовісно дотримувалося всіх умов договору.

Проаналізуйте ситуацію. Які способи врегулювання спору можна застосувати у цій ситуації? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 5. При одержанні 23 лютого 2020 року вантажу, що перевозився автомобілем «MAN», встановлено недостачу і псування вантажу на загальну суму 16280 грн. Факти були підтвержені актом від 25 лютого 2020 року. Одержувач – ПАТ «Онiкс» – пред'явив 21 березня 2020 року претензію до автотранспортного підприємства (АТП). До претензії не були долучені комерційний акт та розрахунок суми недостачі.

21 листопада 2018 року, не одержавши відповіді від АТП, ПАТ «Онiкс» звернулося з позовом до господарського суду. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви у зв'язку з відсутністю доказів досудового врегулювання спору.

Проаналізуйте ситуацію. Яка позовна давність встановлена для договорів перевезень автомобільним транспортом? Чи правомірна відмова суду?

Тема 2. Досудова медіація у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Завдання до практичного заняття

• Здійснити підбір нормативно-правових актів за темою, а також наукової літератури, опублікованої протягом останніх трьох років. Проаналізувати основні положення / напрямки досліджень. Визначити проблемні питання та сформулювати шляхи їх вирішення.

• Вирішити задачі

Задача 1. Анжеліка Фролова звернулася до медіатора, за допомогою якого мала намір вийти із ситуації, що склалась у справі, що виникла із відносин спадкування.

Вікторія Удальцова, що мала єдину доньку, у віці 59 років померла у місті Мюнхен, від раптового серцевого нападу, про що видано свідоцтво про смерть. Після її смерті відкрилася спадщина на спадкове майно, а саме 1/3 частка квартири за адресою вул. Комінтерна, буд. 114, кв. 50, місто Харків, належної померлій на підставі свідоцтва про право власності на житло від 27.04.1994 року. Інші 2/3 частки квартири вул. Комінтерна, буд. 114, кв. 50, м. Харків, належать Георгію Фролову.

Не витримавши втрати, батько Анжеліки Фролової – Георгій Фролов, помер та перед цим склав заповіт, яким передбачив право власності на частку квартири, а саме 2/3-Анжеліці Фроловій.

Анжеліка Фролова є спадкоємцем першої черги за законом після померлої матері Вікторії Удальцової.

У серпні 2019 року Анжеліка Фролова звернулася до державної нотаріальної контори для отримання свідоцтва про право на спадщину за законом після смерті Вікторії Удальцової на частку квартири за адресою вул. Коментерна, буд. 114, кв. 50, м. Харків.

Нотаріусом державної нотаріальної контори відмовлено у видачі свідоцтва про право на спадщину за законом у зв'язку з тим, що нею пропущений строк для прийняття спадщини та не надані документи, що підтверджують місце відкриття спадщини після смерті Вікторії Удальцової.

Яким чином громадянка може вирішити зазначене питання?

Чи може бути вирішено питання шляхом звернення до медіатора?

Назвіть учасників процедури медіації?

На стадії підготовки до медіації, а саме збору інформації, які джерела використає медіатор для максимального з'ясування медіації?

На якій стадії медіації відбувається попередня діагностика та аналіз конфлікту?

Вирішіть задачу за умови застосування процедури медіації. Які саме групи інтересів будуть використані медіатором: психологічні, комерційні або юридичні інтереси.

Задача 2. Громадянка Шевчук подала позов до колишнього чоловіка про визнання його таким, що втратив право на житло на підставі ст. 71 Житлового кодексу, вважаючи, що він без поважних причин майже рік не проживає у квартирі. Вона стверджувала, що відповідач перейшов на місце проживання до іншої жінки, з якою проживав однією сім'єю, і тому втратив право на житлову площу на підставі ст. 107 Житлового кодексу.

Відповідач, заперечуючи проти позову, посилався на те, що у квартирі він не проживає вимушено у зв'язку з перешкодами, що їх чинить позивачка, і з метою уникнення сварок і скандалів. Відповідач заперечував постійне проживання в іншій жінки, подавши до суду договір піднайму, згідно з яким він займає одну кімнату в цій квартирі.

Вирішіть задачу за умови застосування процедури медіації?

Чи можливо звернення до медіатора на стадії розгляду справи у суді?

Задача 3. Подружжя Кравчиків пред'явило позов до Тарасюка про визнання дійсним договору довічного утримання та про визнання права власності на житловий будинок. Позивачі зазначали, що на прохання Кальченко, сестри відповідача, яка мала потребу в сторонньому догляді, була укладена угода про довічне утримання.

За цією угодою подружжя Кравчиків зобов'язалося утримувати Кальченко, а остання передала їм у власність жилий будинок. Договір не був нотаріально посвідчений, але його умови були повністю виконані (що підтвердили свідки).

Проаналізуйте та охарактеризуйте, які способи альтернативного вирішення даного спору можна застосувати? Чи будуть вони дієвими, якщо так, то за яких умов?

Задача 4. Костюченко уклав договір найму житла із Пісним, в якому була визначена плата в розмірі 30000 гривень. В договорі не було зазначено, що у вказану суму входить також плата за комунальні послуги. Через місяць після початку дії договору найму житла Костюченко звернувся до Пісного з вимогою сплатити плату за комунальні послуги. Пісний заперечував, оскільки дана умова відсутня у договорі. Костюченко запропонував Пісному звернутися до медіатора для внесення змін до договору на взаємовигідних умовах. Пісний звертатися до медіатора відмовився, оскільки медіатор займається врегулюванням спорів, а не доопрацюванням договорів. Крім того, він вказав, що між сторонами відсутній закріплений в договорі обов'язок звертатися до медіатора і запропонував звернутися до суду.

Вирішіть ситуаційну задачу, надавши при цьому правову оцінку діям сторін.

- **Скласти схему: «Ретроспектива досвіду впровадження медіації в Україні».**
- **Скласти порівняльну таблицю: «Співвідношення медіації та інших способів вирішення спорів».**

Тема 3. Мирова угода у цивільних спорах

Навчальний час – 2 год.

Завдання до практичного заняття

• **Здійснити підбір нормативно-правових актів за темою, а також наукової літератури, опублікованої протягом останніх трьох років. Проаналізувати основні положення / напрямки досліджень. Визначити проблемні питання та сформулювати шляхи їх вирішення.**

- **Вирішити задачі**

Задача 1. У суді першої інстанції розглядалася справа про стягнення заборгованості за кредитним договором. Після ухвалення рішення суду сторони звернулися до суду, зробивши спільну письмову заяву про затвердження мирової угоди, керуючись ч. 2 ст. 207 ЦПК України. Суд повернув заявникам клопотання, мотивуючи відповідне рішення тим, що таке клопотання було подане сторонами після ухвалення судового рішення у справі.

Проаналізуйте дії суду. Чи правильно вчинив суд у даній ситуації. Додатково проаналізуйте судову практику та постанову КЦС Верховного Суду від 30.09.2020 у справі № 753/16296/14-ц ВС щодо підстав та умов укладення та затвердження мирової угоди.

Задача 2. У Іршанському районному суді Закарпатської області у відкритому

судовому засіданні в порядку загального позовного провадження розглядалася справа про стягнення пені за прострочення сплати аліментів. Під час розгляду справи по суті у судовому засіданні сторони звернулися до суду із заявою про затвердження мирової угоди, а також надали суду підписану сторонами мирову угоду.

Проаналізуйте ситуацію. Який порядок затвердження мирової угоди? Які обставини має враховувати суд при затвердження мирової угоди? Які правові наслідки укладення мирової угоди? Яке судове рішення у справі і з дотриманням яких вимог, встановлених законодавством до такого судового рішення, має постановити суд?

- **Виконати завдання:**

Практичне завдання 1. Порівняйте особливості порядку укладення мирової угоди на різних стадіях цивільного судочинства і складіть таблицю за запропонованим зразком.

Порівняльний критерій	Провадження у суді першої інстанції	Апеляційне провадження	Касаційне провадження	Виконавче провадження

Практичне завдання 2. Проаналізуйте особливості укладення мирової угоди при здійсненні правосуддя в порядку цивільного, господарського та адміністративного судочинства і складіть таблицю за запропонованим зразком.

Порівняльний критерій	Цивільне судочинство	Господарське судочинство	Адміністративне судочинство

Практичне завдання 3. Розгляньте Рішення ЄСПЛ від 7 червня 2005 року у справі Фуклев проти України (заява № 71186/01) (URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_022#Text) та проаналізуйте висновки відповідної міжнародної судової установи щодо виконання мирової угоди.

Тема 4. Врегулювання цивільних спорів за участю судді

Навчальний час – 2 год.

Завдання до практичного заняття

- **Здійснити підбір нормативно-правових актів за темою, а також наукової літератури, опублікованої протягом останніх трьох років. Проаналізувати основні положення / напрямки досліджень. Визначити проблемні питання та сформулювати шляхи їх вирішення.**

- **Вирішити задачі**

Задача 1. У Святошинському районному суді м. Києварозглядається справа за позовом П. до М. про витребування майна із чужого незаконного володіння. У підготовчому провадженні за клопотанням позивача суд постановив ухвалу про проведення врегулювання спору за участю судді. Під час проведення відкритих і закритих нарад суддею було залучено експерта, експерта з питань права, спеціаліста та перекладача. Суддя під час врегулювання спору за участю судді з метою досягнення між сторонами мирного урегулювання спору надавав юридичні рекомендації та здійснював оцінку доказів під час з'ясування обставин справи. Сторони не дійшли згоди між

собою. Відповідачем було подано заяву про припинення врегулювання спору за участю судді. Через п'ять днів після надходження відповідної заяви суддя постановив ухвалу про припинення врегулювання спору за участю судді. Вирішуючи питання про продовження розгляду справи, суддя постановив ухвалу про поновлення провадження у справі і продовжив розглядати справу.

Які процесуальні дії судді є недотриманням норм процесуального права? Відповідь обґрунтуйте з посиланням на положення ЦПК України.

Задача 2. У Оболонському районному суді м. Києва розглядається справа за позовом М. до В. про стягнення аліментів одному з подружжя. У підготовчому провадженні за спільною заявою сторін суд постановив ухвалу про проведення спору за участю судді. Під час проведення спільних нарад позивач заявив, що він має право здійснювати відеозапис наради за допомогою портативних відео-технічних засобів з врахуванням принципу гласності судового процесу і проведення відповідної судової процедури у формі спільної наради. Суддя відмовив позивачеві у проведенні ним відеозапису наради.

Надайте правову оцінку діям судді. Які особливості інтеграції принципу гласності судового процесу у інститут врегулювання спору за участю судді? Розгляньте судову практику ЄСПЛ щодо реалізації принципу гласності під час здійснення правосуддя у цивільних справах.

Задача 3. В ході розгляду справи за позовом Іваницького П. до Фермерського господарства «Південна земля» про внесення змін до договору оренди земельної ділянки суддею Голопристанського районного суду Херсонської області за добровільною згодою сторін суддею було розпочата процедура врегулювання спору за участю судді. 11 жовтня 2020 року після 30 днів, впродовж яких проводилися спільні наради сторін щодо врегулювання спору за участю судді, мирного врегулювання досягнуто не було.

Складіть текст ухвали суду, якою має бути завершена процедура врегулювання спору за участю судді у вказаній справі.

Задача 4. В ході розгляду цивільної справи про стягнення безпідставно набутих коштів відповідач заявив клопотання щодо врегулювання спору між сторонами за участю судді, мотивуючи тим, що ним зроблені всі дії, направлені на вирішення ситуації, що склалася між ним і позивачем, мирним шляхом.

Які дії суду? Чи задовольнить він клопотання відповідача? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 5. Звертаючись до Сумського апеляційного суду із апеляційною скаргою у справі щодо встановлення факту належності померлому ОСОБА_9 1/2 частини квартири за адресою: АДРЕСА_1 і машино-місця АДРЕСА_2; здійснити поділ спадкового майна після померлого ОСОБА_9 апелянт вказала на порушення норм процесуального права, яке виразилось у тому, що місцевий суд під час розгляду справи не запропонував сторонам вирішити питання шляхом укладення мирної угоди або врегулювання спору за участю судді.

Чи обґрунтована позиція апелянтки?

Задача 6. У справі за позовом про визнання договору іпотеки недійсним, про визнання договору купівлі-продажу недійсним, скасування державної реєстрації та витребування майна сторони звернулися до суду із клопотанням про проведення процедури врегулювання спору за участю судді. Ухвалою судді Дніпровського районного суду м. Києва від 10 червня 2021 року клопотання сторін було задоволено та призначено проведення спільної наради за участю судді та сторін справи 12 червня 2021 року

о 14:00 год. у приміщенні суду. У призначений день та час для спільної наради сторони по справі (їх представники) не з'явилися. Натомість, останні подали до суду для затвердження проект мирової угоди, укладеної представниками сторін напередодні (11 червня 2021 року) у приміщенні офісу відповідача.

Які дії суду?

- **Виконати завдання:**

Практичне завдання 1. Складіть ухвалу про проведення врегулювання спору за участю судді. Назвіть основні характеристики такої ухвали? Проаналізуйте за даними Єдиного державного реєстру судових рішень статистику врегулювання спору за участю судді та виокреміть особливості проведення відповідних процесуальних дій.

Практичне завдання 2. Здійсніть порівняльний аналіз мирової угоди та врегулювання спору за участю судді як видів альтернативного врегулювання спорів у цивільному судочинстві, виділивши не менше 5 особливих ознак.

Тема 5. Третейське судочинство у цивільних справах

Навчальний час – 4 год.

Завдання до практичного заняття

- **Здійснити підбір нормативно-правових актів за темою, а також наукової літератури, опублікованої протягом останніх трьох років. Проаналізувати основні положення / напрямки досліджень. Визначити проблемні питання та сформулювати шляхи їх вирішення.**

- **Вирішити задачі**

Задача 1. Ісаєв на пустирі у м. Волинську самовільно побудував житловий будинок корисною площею 100 кв. м. Виконком міської ради своїм рішенням зобов'язав Ісаєва знести самовільно споруджений будинок. Виконувати рішення виконкому Ісаєв відмовився.

Через місяць вдень, коли Ісаєв був відсутній, працівники міліції, запросивши представників громадськості як понятих, знесли бульдозером вказаний будинок. Ісаєв звернувся до суду з позовом до районного управління внутрішніх справ про стягнення 900 тис. грн., 700 тис. з яких становила вартість будівельного матеріалу і 200 тис. – вартість майна, що знаходилось в будинку (меблі, побутова техніка, золоті вироби тощо) і знищеного під час знесення будинку.

Чи є правові підстави розглядати цей спір третейський суд? Якщо має то яке рішення повинен прийняти третейський суд? В яких правовідносинах можуть справи розглядатися в третейських судах?

Задача 2. У 2019 р. подружжя Сіренків придбало автомобіль. У 2020 р. в нотаріальній конторі було посвідчено договір дарування на ім'я дружини, а в липні 2021 р. шлюб був розірваний. Але чоловік продовжував користуватися автомобілем і після розірвання шлюбу. Сіренко звернулася до суду з позовом про повернення їй автомобіля. Відповідач проти позову заперечував, вважаючи, що права власності у позивачки на автомобіль не виникло, оскільки автомобіль їй не передавався (а це є обов'язковою умовою договору дарування), і є спільною власністю. Позивачка стверджувала, що

оскільки договір був нотаріально посвідчений, то у неї виникло право власності на автомобіль.

Чи є правові підстави розглядати цей спір третейський суд? Якщо має то яке рішення повинен прийняти третейський суд? На яких принципах утворюється та діє третейський суд?

- **Виконати завдання:**

Практичне завдання 1. Проаналізувавши Цивільний кодекс України та Закон України «Про третейські суди» визначити підвідомчість справ третейським судам.

Практичне завдання 2. Скласти проект третейської угоди між юридичними особами щодо вирішення усіх спорів які виникають щодо Договору про поставку кави відповідно до Закону України «Про третейські суди».

Тема 6. Практика тлумачення і застосування норм права, що регулюють діяльності міжнародного комерційного арбітражу

Навчальний час – 2 год.

Завдання до практичного заняття

- **Здійснити підбір нормативно-правових актів за темою, а також наукової літератури, опублікованої протягом останніх трьох років. Проаналізувати основні положення / напрямки досліджень. Визначити проблемні питання та сформулювати шляхи їх вирішення.**

- **Вирішити задачі**

Задача 1. Міжнародний інститут гуманітарної освіти розмістив оголошення в газеті про набір студентів. В оголошенні вказувалося, що після закінчення інституту студенти отримають диплом міжнародного зразка, що дає їм право на працевлаштування в США та європейських країнах. Батьки М, який закінчив школу, звернулися до юридичної консультації з проханням підтвердити правильність інформації, що міститься в оголошенні.

Яку відповідь повинні дати співробітники юридичної консультації?

Задача 2. Лондонський третейський суд виніс ухвалу, в якій задовольнив позов англійської фірми до українського підприємства про визнання угоди недійсною. Надалі англійська фірма звернулася до російського арбітражного суду і зажадала проведення двосторонньої реституції між договірними сторонами. Український суд заново дослідив питання і дійшов до висновку, що договір дійсний і, відповідно, в задоволенні позову повинно бути відмовлено. Представник англійської компанії заявив, що рішення Лондонського третейського суду володіє преюдиціальною силою і обставини, що в ньому встановлені, не підлягають доведенню.

Яким чином має бути вирішена дана ситуація? Чи зміниться рішення задачі, якщо рішення про визнання угоди недійсною було прийнято не третейським судом, а державним судом Великобританії?

Задача 3. Українська компанія звернулася з позовом до бразильської фірми про стягнення збитків за невиконання договору постачання. Представник Бразильської фірми надав документи, які підтверджують, що по даній суперечці винесена ухвала

бразильського суду, що відмовляє українській стороні у позові. Український господарський суд припинив провадження у справі з посиланням на п. 2 частини першої ст. 62 ГПК України. Українська компанія оскаржила рішення суду першої інстанції. В апеляційній скарзі вказувалося, що між Україною та Бразилією не підписаний договір про правову допомогу, і рішення Бразильського суду не може породжувати юридичних наслідків на території України і, відповідно, господарський суд не може його враховувати.

Яку позицію слід зайняти суду апеляційної інстанції?

Задача 4. На розгляді українського господарського суду знаходилося доручення, видане у Фінляндії фінською юридичною особою українському представнику на ведення справ в суді. На довіреності був відсутній апостиль, що засвідчує підпис генерального директора фінської фірми, що видав доручення. Суд дійшов висновку, що повноваження особи, щодо підпису позовної заяви, не підтверджені зважаючи на неналежне оформлення довіреності і що позов підлягає залишенню без розгляду згідно з п. 1 частини першої ст. 60 ГПК України.

Чи має рацію суд? На яких документах повинен проставлятися апостиль? Чи можливі інші способи завірення іноземних офіційних документів?

Задача 5. Особа звернувся до суду з клопотанням про визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України постанови суду Ізраїлю у частині участі його у вільному спілкуванні з дочкою.

Суд першої інстанції вирішив клопотання задовольнити та надав дозвіл на примусове виконання на території України постанови суду з сімейних справ Тель-Авівського округу.

Апеляційний суд дійшов висновку про відсутність підстав для задоволення клопотання.

Суд апеляційної інстанції виходив з того, що оскільки між Україною та державною Ізраїль не укладено міжнародного договору про взаємне надання правової допомоги, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, щодо визнання та примусового виконання рішень судів держави Ізраїль на території України, а тому у суду першої інстанції не було правових підстав для визнання та надання дозволу на примусове виконання на території України постанови суду з сімейних справ.

Яке рішення має прийняти касаційний суд?

Задача 6. Договір, укладений між українською та іспанською організаціями, передбачає передачу всіх спорів, що слідують з договору, на розгляд іспанських судів. Іспанська компанія, зацікавлена у стягненні на майно боржника, що знаходиться в Україні, звернулася за консультацією до української юридичної фірми. Юрист заявив представнику іспанської компанії, що рішення іспанського суду має сумнівні перспективи для виконання на території України, і дав пораду зробити уступку права вимоги на користь третьої особи (української організації) з тим, аби ця особа отримала право на звернення до господарського суду. Така уступка була зроблена, причому в угоді про уступку права вимоги вказувалося, що права за пророгаційною угодою не переходять на нові правовідносини.

Чи згодні Ви з позицією юриста? Відповідь обґрунтуйте.

Задача 7. Німецький учений О. Ремієн пропонує створити новий різновид попередньої процедури, в рамках якої суд держави-члена ЄС, зіткнувшись з необхідністю застосування іноземного права іншого держави-члена ЄС, з'ясовував би зміст цього права при зверненні до суду іншої держави не з абстрактним питанням про зміст іноземного права, а з питанням про те, як повинна бути вирішена конкретна справа.

Які позитивні та негативні сторони даної пропозиції?

Задача 8. У травні 2020 року ДП «Укрхімтрансміак» звернулося із заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при ТПП України від 12 лютого 2020 року у справі № 25/2019 за позовом ДП «Укрхімтрансміак» (України) до ПАТ «Тольяттіазот» (Російська Федерація) про стягнення боргу, неустойки та відшкодування витрат по сплаті арбітражного збору.

ДП «Укрхімтрансміак» зазначало, що голова складу арбітражного суду був призначений арбітром, який, на його думку, не мав повноважень на призначення голови складу суду і він мав бути призначений президентом ТПП України, оскільки інші арбітри у встановлений законом строк, тобто протягом тридцяти днів з моменту їх призначення, не домовилися про призначення третього арбітра. Однак, ДП «Укрхімтрансміак» не висловило заперечень щодо складу арбітражного суду під час арбітражного провадження.

ДП «Укрхімтрансміак» звернулось до Київського апеляційного суду з апеляційною скаргою.

Яке рішення має прийняти Київський апеляційний суд?

Задача 9. Міжнародним комерційним арбітражним судом при Торгово-промисловій палаті України розглянуто справу № 284/2018 за позовом Компанії JODOVIT S.R.L. до ПАТ «Енергомашспецсталь» про стягнення 28 687,60 Євро, а також відшкодування витрат зі сплати арбітражного збору.

Рішенням Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 24.05.2019 позов задоволено частково, стягнуто з ПАТ «Енергомашспецсталь» на користь позивача 26 562,60 Євро заборгованості за договором та 2 004,77 Євро витрат зі сплати арбітражного збору.

ПАТ «Енергомашспецсталь» звернулось до Київського апеляційного суду з заявою про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 24.05.2019.

Заявник вважає, що вказане судове рішення прийнято з порушенням вимог статті 129 Конституції України та положень Регламенту МКАС при ТПП України, а саме арбітражне застереження у контракті не відповідає вимогам законодавства України, зокрема, Закону України «Про Міжнародний комерційний арбітраж» щодо його змісту, тому є недійсним за законодавством України, якому сторони це арбітражне застереження підпорядкували. Застереження не містить всіх встановлених законом істотних умов, у тому числі, в ньому не визначено жодних вимог, які виникають при виконанні цього договору або у зв'язку з ним, або впливають з нього та становлять предмет спору, а також інші характеристики спорів, які сторони відносять до компетенції Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. Отже, сторони не домовилися про істотні умови, що є необхідними для дійсності арбітражної угоди.

Яке рішення має прийняти суд?

5. Завдання для самостійної роботи

5.1. Підготовка рефератів

Загальні методичні поради

Реферат (доповідь) оформлюється у вигляді письмової роботи в обсязі 5-7 сторінок. Представляється на папері та електронному носії.

Приблизна тематика рефератів, доповідей (відповідно до структури навчальної дисципліни):

1. Принципи та підходи до вирішення конфліктів та спорів.
2. Поняття та причини виникнення конфлікту в сучасному суспільстві.
3. Типологія конфліктів.

4. Роль поліцейського у попередженні та вирішенні конфлікту.
5. Медіація та роль медіатора у цивільному процесі: міжнародний та вітчизняний досвід.
6. Ретроспектива досвіду впровадження медіації в країнах Європи.
7. Етичні стандарти та механізми впровадження медіації в Україні.
8. Правовий статус медіатора.
9. Порівняльна характеристика медіації та інших способів альтернативного вирішення спорів.
10. Правове регулювання медіації у міжнародному праві та за законодавством європейських країн.
11. Ознаки мирової угоди сторін та її відмінності від інших процедур судової медіації.
12. Генеза правового регулювання інституту мирової угоди сторін у цивільному процесі.
13. Юридична природа врегулювання спору за участю судді у цивільному судочинстві.
14. Історичні передумови виникнення, становлення та розвитку врегулювання спору за участю судді.
15. Особливості реалізації принципів цивільного судочинства під час проведення врегулювання спору за участю судді.
16. Процесуальна форма врегулювання спору за участю судді.
17. Специфіка складу та особливості участі суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин під час врегулювання спору за участю судді.
18. Врегулювання спору за участю судді: міжнародний досвід.
19. Ефективність застосування процедури врегулювання спору за участю судді при вирішенні деяких категорій цивільних спорів.
20. Порівняльна характеристика врегулювання спору за участю судді та інших альтернативних способів вирішення цивільних спорів.
21. Особливості реалізації принципів цивільного судочинства під час проведення врегулювання спору за участю судді.
22. Історичний аналіз розвитку третейського судочинства в Україні
23. Законодавство про третейське судочинство: загальний огляд.
24. Порядок утворення і державної реєстрації третейських судів.
25. Порядок формування складу третейського суду: вимоги до третейських судів.
26. Принципи третейського судочинства.
27. Юрисдикція третейських судів.
28. Третейський збір та витрати третейського суду, пов'язані з розглядом справи.
29. Доказування в третейському судочинстві
30. Підстави припинення розгляду справи в третейському суді. Право на укладення сторонами спору мирової угоди.
31. Рішення третейського суду, його види, вимоги до змісту та форми. Виконання рішення третейського суду.
32. Проблеми виконання рішень третейського суду.
33. Державний контроль за рішеннями постійно діючих третейських судів в Україні.
34. Особи, які отримують переваги від впровадження третейського розгляду спорів.
35. Практичний досвід третейських судів.
36. Історія розвитку міжнародного комерційного арбітражу.
37. Міжнародний комерційний арбітраж: джерела правового регулювання.
38. Правова природа міжнародного комерційного арбітражу.
39. Міжнародний комерційний арбітраж та державний суд: проблеми правової взаємодії.
40. Місце проведення арбітражу як фактор його неупередженості.

41. Характер, форма та зміст арбітражної угоди, її процесуально-правові наслідки.
42. Формальні та змістовні вимоги до арбітражного рішення.
43. Умови розгляду українськими цивільними/господарськими судами зовнішньоекономічних спорів.
44. Розгляд зовнішньоекономічних спорів між сторонами, що уклали арбітражну угоду.
45. Поняття «арбітраж» в українському праві.
46. Види міжнародного комерційного арбітражу та різниця між ними.
47. Визначення поняття «арбітражна угода» (англ. Arbitration agreement).
48. Визначення поняття «арбітражне застереження» (англ. Arbitration clause).
49. Визначення поняття арбітражне рішення.
50. Підстави для відмови у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень.

5.2. Орієнтовні тестові завдання для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу

Загальні методичні поради

Тестові завдання виконуються шляхом надання лише однієї правильної відповіді на запропоноване питання. Декілька правильних відповідей на питання не допускається.

1. Способи альтернативного вирішення спорів за належністю до сфери правового регулювання поділяють на:

- a) приватні та державні;
- b) приватні та комунальні
- c) приватні та публічні

2. Публічні способи АВС спрямовані на:

- a) врегулювання спору медіатором;
- b) врегулюванням спору в досудовому порядку;
- c) врегулюванням спору в рамках цивільного судочинства

3. Способи альтернативного вирішення спорів залежно від характеру конфлікту поділяють на:

- a) спрямовані на розв'язання спорів про право та спрямовані на врегулювання когнітивних конфліктів;
- b) спрямовані на розв'язання спорів про право та спрямовані на врегулювання суперечок про інтерес;
- c) спрямовані на врегулювання суперечок про інтерес та спрямовані на розв'язання спорів щодо особистих немайнових прав

4. Способи альтернативного вирішення спорів за ознакою самостійності поділяють на:

- a) незалежні та самостійні;
- b) самостійні та комбіновані;
- c) самостійні та факультативні

5. Врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті та не допускається у разі, якщо:

- a) у справу вступила третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору;
- b) у справу вступила третя особа, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору;

- c) у справу вступив прокурор

6. Врегулювання спору за участю судді припиняється у разі:

- a) ухвалення рішення у справі;
- b) подання стороною заяви про припинення врегулювання спору за участю судді;
- c) залишення позовної заяви без руху

7. Врегулювання спору за участю судді спрямоване на:

- a) забезпечення заочного розгляду справи;
- b) затягування цивільного процесу;
- c) спрощене вирішення спорів

8. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів – це:

- a) комплекс заходів і процесів, пов'язаний із урегулюванням суперечок чи конфліктів юридично рівних, вільних та самостійних учасників цивільного та господарського обороту без винесення судових рішень по суті спорів;
- b) комплекс заходів і процесів, пов'язаний із урегулюванням суперечок чи конфліктів юридично нерівних, вільних та самостійних учасників цивільного та господарського обороту з винесенням судових рішень по суті спорів;
- c) комплекс заходів і процесів, пов'язаний із урегулюванням суперечок чи конфліктів юридично рівних, вільних та самостійних учасників цивільного та кримінального процесів без винесення судових рішень по суті спорів

9. Медіація це:

- a) добровільна, позасудова, публічна структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів ;
- b) добровільна, позасудова, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатор (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів;
- c) обов'язкова, позасудова, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатор (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів

10. На якій стадії судового процесу сторони можуть укласти мирову угоду і повідомити про це суд, зробивши спільну письмову заяву?:

- a) на будь-якій стадії судового процесу;
- b) до ухвалення і проголошення судового рішення;
- c) до початку розгляду справи по суті

5.3. Створення презентацій у PowerPoint

Загальні методичні рекомендації

Мультимедійна презентація містить текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, аудіо та відеофрагменти і анімації.

1. При оформленні мультимедійної презентації необхідно дотримуватися єдиного стилю подання інформації.
2. Всі слайди презентації повинні бути виконані в програмі Microsoft PowerPoint будь-якої версії в єдиному стилі.
3. Розмір файлу повинен бути не більш ніж 2Мб, кількість слайдів 10-15.
4. Має бути титульний, інформаційний та підсумковий слайди.

5. Титульний слайд повинен відображати тему презентації і хто її виконав (прізвище, ім'я, навчальна група, курс, факультет).
 6. На підсумковому слайді вказується список використаних джерел та стислий висновок роботи.
 7. Формат слайдів. Параметри сторінки: - розмір слайдів - екран; орієнтація - альбомна; ширина - 24 см.; висота - 18см.; нумерація слайдів з «1».
 8. Формат видачі слайдів - «Презентація на екрані».
 9. Оформлення слайдів: шрифти для використання: TimesNewRoman, Arial, ArialNarrow. Не дозволяється змішувати різні типи шрифтів в одній презентації.
 10. Написання: звичайний, курсив, напівжирний; колір і розмір шрифту має бути підібраний так, щоб всі надписи чітко читати на обраному полі слайду.
 11. У титульному і підсумковому слайді використання анімаційних об'єктів не допускається.
 12. Слайди не переповнювати текстом.
 13. Використовувати прості слова та речення.
 14. Вимоги до інформації: науковість, логічність, доступність, однозначність, лаконічність, завершеність, достовірність, сучасність, достатність.
 15. Недопустимість граматичних та інших помилок.
 16. На одному слайді не рекомендується використовувати більш ніж 3 кольори: один для фону (світлий), другий для заголовку, третій для тексту.
 17. Таблична інформація вставляється до слайду як таблиця текстового процесора MS Word або табличного процесора MS Excel. Але не слід використовувати таблиці з великою кількістю даних.
 18. Діаграми готуються з використанням майстра діаграм табличного процесора MS Excel.
 19. Надписи до ілюстрованого матеріалу повинні відповідати його змісту.
 20. Файлу мультимедійної презентації надати ім'я та розширення ppt. Наприклад: Петренко А. С- petrenko_as.ppt або as_petrenko.ppt
- Примітка:** у презентації розміщувати тільки оптимізовані (стислі) високої якості зображення.

Приблизна тематика (напрямок розробки) презентацій у PowerPoint, що пропонуються (відповідно до структури навчальної дисципліни):

1. Медіація як альтернатива судовій процедурі.
2. Етапи медіації та їх загальна характеристика.
3. Види та моделі медіації.
4. Особливості сімейної медіації.
5. Медіація при вирішенні колективних трудових спорів.
6. Поняття «арбітраж» в українському праві.
7. Види міжнародного комерційного арбітражу та їх особливості.
8. Арбітражна угода: поняття та зміст.
9. Підстави для відмови у визнанні і виконанні іноземних арбітражних рішень.
10. Компетенція міжнародного комерційного арбітражу.

6. Індивідуальні завдання

Відповідно до навчального плану із навчальної дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів» індивідуальних завдань у формі курсової роботи не передбачено.

7. Методи навчання

Під час освітнього процесу використовуються наступні методи навчання:

1) Інтерактивні методи: відповіді на запитання і опитування думок студентів у форматі полілогу або групової бесіди; аналіз історій і ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; мозковий штурм; відпрацювання навичок; ігрове перевтілення.

2) Активні методи: моделювання професійної діяльності; навчання інших; метод активних ігор.

3) Інноваційні методи: компетентнісний (відповідно до ОПП ЗВО); інтегровані методи навчання (безпосередньо такі - заняття-ділова зустріч, заняття-навчальна конференція, заняття-інсценування); проєктно-дослідницький метод; робота з інформацією (відеоогляд, сторітелінг - за конкретно заданим напрямком).

4) Практичні методи: практичні роботи; вправи; творчі роботи.

5) Методи дистанційного навчання: відеоконференції в форматі лекцій або семінарів (зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle); онлайн дискусії; індивідуальне і групове консультування (викладач дає додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання); віддалені практикуми і тестування; відеозаписи лекцій; вікторини, бліц-опитування, квізи.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

8.1. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських, практичних та консультаціях, результати самостійної роботи осіб, що навчаються) рекомендується проводити за критеріями:

Завдання, задачі, роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково або невчасно, а відповідь містить суттєві помилки методичного характеру;
- 60% - завдання виконано повністю, але невчасно, а відповідь містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте відповідь містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8.2. Ситуаційні справи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0% - завдання не виконано;
- 40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;
- 60% - завдання виконано повністю і вчасно, висновки містять окремі недоліки, судження особи, що навчається не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;
- 80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте висновки містять окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

8.3. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

8.3.1. Нормативне підґрунтя встановлення рейтингу компетентності здобувачів

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є: 1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Розподіл балів, з яких формується рейтинг компетентності здобувача, відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

8.3.2. Рейтинг компетентності здобувачів з навчальної дисципліни

Рейтинг компетентності з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою.

Якщо здобувач виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Якщо сумарний рейтинг компетентності здобувача складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

8.3.3. Рейтинг з навчальної роботи здобувача

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, семінарські, практичні заняття) і *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5 (табл. 1).

¹Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума 55+35+20=110, *загальний рейтинг компетентності здобувача вищої освіти* - 100 балів.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Таблиця 1

Накопичення балів з тем за усі види робіт						Підсумковий контроль - залік	Підсумкова кількість балів
<i>max 60%</i>						<i>max 40%</i>	<i>max 100%</i>
Тема 1.	Тема 2.	Тема 3.	Тема 4.	Тема 5.	Тема 6.	Самостійна робота	Залік
5	5	5	5	5	5	5	40
							100

Важливо пам'ятати, що бали це не число, що отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача

Бали	Критерій оцінювання компетентності
2 ²	Незадовільний рівень компетентності. У здобувача відсутні знання навчального матеріалу або він відмовляється відповідати на запитання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Здобувач має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Достатній рівень компетентності. Здобувач має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.
4	Добрий рівень компетентності. Здобувач має <i>ґрунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямках впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Відмінний рівень компетентності. Здобувач має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору).

Здобувачу слід пам'ятати, що отримання зазначеного балу негативно впливає на загальний рейтинг компетентності і може привести до академічної заборгованості.

	Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни, визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача, отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни та помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середній бал здобувача визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни, поділених на кількість відповідей здобувача з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)³. При визначенні середнього балу здобувача необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отримані здобувачем не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача менший 2,5 здобувач вважається таким, що має академічну заборгованість яку зобов'язаний ліквідувати шляхом відпрацювання тем програми навчальної дисципліни з яких не має відповідних балів.

8.3.4. Рейтинг з підсумкового контролю здобувачів

Відповідно до навчального плану підсумковий контроль із навчальної дисципліни «Правові інструменти альтернативного вирішення спорів», що забезпечуються кафедрою передбачений у формі заліку (для денної та заочної форм навчання).

Підсумковий контроль із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачів становить 40 балів.

Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць. Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни⁴.

Оцінювання компетентності здобувача під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 2).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

³Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості здобувач має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 бали (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті здобувач був відсутній з поважної причини, отримав «Н», яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+2+4+3+4):5=3,2$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача буде $3,2 \times 12 = 38,4 \approx 38$.

⁴Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що вноситься на самостійну роботу.

Середньоарифметичний бал здобувача з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁵.

8.3.5. Рейтинг наукової роботи здобувача

За результатами семестрової наукової роботи здобувача його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувачів нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 3).

Таблиця 3

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувача

Результати творчої роботи здобувача	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт здобувачів (здобувачів, студентів) факультету (інституту), приз за експонат на виставці здобувацьких (студентських) робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках, отримання закордонного патенту.	IV рівень, міжнародний – 20 балів

8.3.6. Фіксація результатів компетентності здобувача

Для занесення результатів компетентності здобувача у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача та ECTS оцінками (табл. 4).

Таблиця 4

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання

⁵Наприклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 2 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5+2)\div 4)\times 8 = 28$. Або інший приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5)\div 3)\times 8 = 32$. Або ще приклад, здобувач відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((4+5)\div 2)\times 8 = 36$.

85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

9.1. Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка. навчально-тренувальний полігон «Солом'янський районний суд міста Києва» (зала судових засідань, нарадча кімната, вартове приміщення, навчальна аудиторія полігону)

9.2. Під час проведення занять в змішаний (blended) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

доступ до дистанційних навчальних курсів дисциплін на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет.

9.3 Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (online) за вибором викладача використовується:

програмне забезпечення через мережу Інтернет.

10. Перелік питань для підсумкового контролю

Перелік контрольних питань формується відповідно до структури програми навчальної дисципліни і містить наступні питання:

1. Історія розвитку інституту альтернативних способів вирішення спорів.
2. Виникнення та розвиток української моделі альтернативних способів вирішення спорів.
3. Принципи та підходи до вирішення конфліктів та спорів.
4. Способи та методи вирішення конфлікту: критерії вибору.
5. Поняття, ознаки, принципи та класифікація альтернативних способів вирішення спорів.
6. Види альтернативних способів вирішення спорів: їх загальна характеристика.
7. Сфера застосування альтернативних способів вирішення спорів.
8. Поняття та природа медіації.
9. Принципи медіації.
10. Види медіації.
11. Моделі медіації.
12. Сторони медіації.
13. Функції медіатора та вимоги до нього.
14. Інші учасники медіації.
15. Загальна характеристика медіаційної процедури.
16. Відмінність медіації від переговорів і судового процесу.
17. Правила медіації.

18. Стадії медіації.
19. Міжнародні стандарти медіації.
20. Європейські стандарти медіації.
21. Сімейна медіація.
22. Медіація в трудових відносинах.
23. Поняття мирової угоди сторін.
24. Порядок укладення мирової угоди.
25. Затвердження мирової угоди судом.
26. Відмова у затвердженні мирової угоди.
27. Особливості ухвали суду про затвердження мирової угоди.
28. Наслідки укладення мирової угоди.
29. Виконання мирової угоди.
30. Порядок укладення мирової угоди у апеляційному провадженні цивільного судочинства.
31. Наслідки укладення мирової угоди у апеляційному провадженні цивільного судочинства.
32. Порядок укладення мирової угоди у касаційному провадженні цивільного судочинства.
33. Наслідки укладення мирової угоди у касаційному провадженні цивільного судочинства.
34. Мирова угода в процесі виконання рішення. Порядок укладення мирової угоди в процесі виконання рішення.
35. Строк розгляду судом питання про затвердження мирової угоди.
36. Відмова у затвердженні мирової угоди у процесі виконання рішення.
37. Поняття врегулювання спору за участю судді та його співвідношення з медіацією.
38. Ознаки врегулювання спору за участю судді.
39. Підстави проведення врегулювання спору за участю судді.
40. Порядок призначення врегулювання спору за участю судді.
41. Порядок проведення врегулювання спору за участю судді.
42. Підстави припинення врегулювання спору за участю судді.
43. Строк проведення врегулювання спору за участю судді.
44. Поняття та правова природа третейського суду.
45. Співвідношення третейських судів та міжнародного комерційного арбітражу.
46. Види третейських судів.
47. Поняття третейської угоди. Її ознаки та правова природа.
48. Третейський договір.
49. Третейське застереження.
50. Форма, зміст, порядок укладення та виконання третейських угод.
51. Порядок розгляду і вирішення спорів у третейських судах.
52. Специфіка третейського судочинства і його відмінність від судочинства в державних судах.
53. Порядок укладення і затвердження мирової угоди в третейському суді.
54. Особливості механізму затвердження мирової угоди.
55. Механізм забезпечення позову, що розглядається в третейському суді.
56. Прийняття рішення третейським судом.
57. Порядок винесення ухвали третейським судом.
58. Вимоги до рішення третейського суду.
59. Обов'язковість рішення третейського суду.
60. Припинення третейського розгляду.
61. Остаточність рішення третейського суду.
62. Передумови для оскарження рішення третейського суду.

63. Механізм визначення компетентного державного суду.
64. Суб'єкти, які наділені правом оскаржувати рішення третейського суду.
65. Поняття міжнародного комерційного арбітражу та переваги вирішення зовнішньоекономічних спорів шляхом арбітражу.
66. Види міжнародного комерційного арбітражу: інституційний арбітраж та арбітраж adhoc.
67. Джерела норм, що регулюють міжнародний комерційний арбітраж.
68. Поняття арбітра. Особи, які можуть виступати в якості арбітрів. Правовий статус арбітра.
69. Арбітражна угода, як підстава розгляду зовнішньоекономічних спорів шляхом арбітражу: поняття арбітражної угоди та види арбітражних угод.
70. Зміст арбітражної угоди.
71. Загальноприйнятий порядок порушення арбітражного провадження.
72. Поняття арбітражного рішення.
73. Оспорювання арбітражних рішень.
74. Порядок визнання і виконання іноземних арбітражних рішень в Україні.
75. Виконання в Україні арбітражних рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України.

11. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>(дата звернення: 01.07.2023)
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004р. № 1618. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1618-15> (дата звернення: 01.07.2023)
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року № 2709. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>(дата звернення: 01.07.2023)
4. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 року № 4002 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>(дата звернення: 01.07.2023)
5. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>(дата звернення: 01.07.2023)
6. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.07.2023)
7. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19#Text>(дата звернення: 01.07.2023)
8. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>(дата звернення: 01.07.2023)
9. Нью-Йоркська Конвенція про визнання й приведення у виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070#Text(дата звернення: 01.07.2023)
10. Європейська Конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_069#Text(дата звернення: 01.07.2023)
11. Типовий закон ЮНІСТРАЛІ «Про міжнародний торговий арбітраж» 1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_879#Text(дата звернення: 01.07.2023)
12. Регламент Лондонського Міжнародного Третейського суду. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_447 (дата звернення: 01.07.2023)

13. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001571-94#Text> (дата звернення: 01.07.2023)
14. Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_059#Text (дата звернення: 01.07.2023)
15. Київська конвенція про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарчої діяльності 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_076#Text (дата звернення: 01.07.2023)
16. Конвенція, що стосується вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_082 (дата звернення: 01.07.2023)
17. Європейська конвенція про зовнішньоторговий арбітраж від 21 квітня 1961 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_069 (дата звернення: 01.07.2023)
18. Конвенція ООН про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070#Text (дата звернення: 01.07.2023)
19. Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 18 травня 1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_060#Text (дата звернення: 01.07.2023)
20. Європейська конвенція про введення одноманітного закону про арбітраж від 20 січня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_679#Text (дата звернення: 01.07.2023)
21. Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів 1974 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_002#Text (дата звернення: 01.07.2023)
22. Конвенція про вирішення арбітражним шляхом цивільно-правових спорів, що впливають з відносно економічного та науково-технічного співробітництва від 26 травня 1972 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_570#Text (дата звернення: 01.07.2023)
23. Рекомендація R (98) 1 Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в сімейних справах від 21.01.1998 URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_98_1_1998_01_21.pdf (дата звернення: 01.07.2023)
24. Рекомендація Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й Сторонами-приватними особами від 5 вересня 2001 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf (дата звернення: 01.07.2023)
25. Рекомендація Rec № (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в цивільних справах від 18.09.2002 URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rec_2002_10_2002_09_18_1.pdf (дата звернення: 01.07.2023)
26. Директива щодо деяких аспектів посередництва (медіації) у цивільних та комерційних (торгових) справах від 21.05.2008 URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf> (дата звернення: 01.07.2023)
27. Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/11/ЄС від 21.05.2013 про альтернативне вирішення споживчих спорів і про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/204 та Директиви 2009/22/ЄС URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_041-13#Text (дата звернення: 01.07.2023)
28. Регламент постійнодіючого Третейського суду при Торгово-промисловій палаті України. URL: <https://www.ucci.org.ua/reglament-postiino-diiuchogo-treteiskogo-sudu-pri-torgovo-promislovii-palati-ukrayini> (дата звернення: 01.07.2023)

29. Про утворення Ради бізнес-омбудсмена: постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/691-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.07.2023).

30. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.99 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99#Text> (дата звернення: 01.07.2023)

31. Рішення Конституційного Суду України від 09.07.2002 р. по справі № 1-2/2002 (справа про досудове врегулювання спорів). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02> (дата звернення: 01.07.2023)

32. Положення про порядок забезпечення гарантій незалежним посередникам, членам примирних комісій і трудових арбітражів (трудоим арбітрам) : затв. наказом Національної служби посередництва і примирення від 13.07.2012 р. № 82. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0093299-05#Text> (дата звернення: 01.07.2023)

33. Положення про арбітра : затв. наказом Національної служби посередництва і примирення від 18.11.2008 р. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132299-08#Text> (дата звернення: 01.07.2023)

34. Європейський кодекс поведінки медіаторів. URL: https://decisionlab.com.ua/DLfiles/European_Code_of_Conduct_for_Mediators_UA.pdf (дата звернення: 01.07.2023)

35. Щодо добровільного примирення та арбітражу : рекомендація Міжнародної організації праці від 26.09.1951 р. № 92. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_232 (дата звернення: 01.07.2023)

36. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М.Я. Білак, Ю. Д. Притика, О.М. Спектор, М.М. Хоменко ; за заг. ред. Ю.Д. Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

37. Альтернативне вирішення спорів : підручник / за заг ред. Ю.Д. Притики. Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.

38. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів за законодавством України: навчальний посібник / за ред. О.Б. Верби-Сидор. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

39. Волощук О. Т., Гетманцев М. О. Правовий статус арбітра міжнародного комерційного арбітражу: монографія / за заг. ред. док. юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. Д. Крупчана. Київ: 2020. 170 с.

40. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навч. посіб. / під ред. У. Хелльманна, Н.Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права. 2017. 234 с.

41. Гриб А. М., Михайлов О. М. Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX ст. — 1917 р.): монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 202 с.

42. Нестор Н. В. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблемна теорія та практики : монографія. К.: Алерта, 2018. С.182.

43. Узагальнення практики застосування судами Закону України «Про третейські суди» / Верховна Рада України. Законодавство. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n_005700-09 (дата звернення: 01.07.2023).

44. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо оскарження рішень третейських судів та надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів (рішення, внесені до ЄДРСР за 2018-2022 роки). URL:

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KCS_tret_sud.pdf (дата звернення: 01.07.2023).

45. Притика Ю. Д. Теоретичні проблеми захисту прав учасників цивільних правовідносин в третейському суді : дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2006. 632 с.
46. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99#Text> (дата звернення: 01.07.2023).
47. Проблемні питання судової практики у справах про визнання та виконання рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду 14.06.2021. мультимедійна презентація. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/MKAS_rishennya_1.pdf (дата звернення: 01.07.2023).
48. Стасів Н.С. Цивільне судочинство у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Львів, 2020. 235 с.
49. Третейські суди в Україні: стан розвитку, статистика, практика та перспективи. Шепель Т. П., Чагін С. М., Колотило М. М. та ін. Київ, 2018. 52 с. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2019/02/New_Justice_Analytical_Report_Arbitration_Courts_in_Ukraine_UKR.pdf (дата звернення: 01.07.2023).
50. Цірат Г. А. Міжнародний комерційний арбітраж : навч. посіб. / Г.А. Цірат. К.: Алерта, 2019. 410 с.

Додаткова

- Бичок Т.П., Дяченко С.В. Актуальні питання врегулювання спору за участю судді. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 86–88. URL: http://lsej.org.ua/6_2018/21.pdf.
- Боровська І.А. До питання визначення юридичної природи врегулювання спору за участю судді. *Юридична Україна*. 2020. № 3. С. 72–74.
- Головачов Я. Врегулювання спорів за участю судді: «Що?» і «Як?» *Юридична газета*. 2020. № 9 (715). 13 травня 2020 р. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/vregulyuvannya-sporiv-za-uchastyu-suddi-shcho-i-yak.html>. (дата звернення: 01.07.2023).
- Горбань Н.С. Про переваги медіації та мирової угоди у виконавчому провадженні. *Держава і право*, 2018. Вип. 82. С. 121-133.
- Дяченко С.В., Барановська В.В. Судова практика врегулювання спорів за участю судді в цивільному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 75–77.
- Кирдан Б. Деякі аспекти альтернативного вирішення спорів (конфліктів) в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Випуск 1. С. 22-26.
- Кіреєва Н., Приймак Є. Проблемні аспекти врегулювання спору за участю судді в цивільному процесі України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2018. № 1 (106). С. 80–85.
- Куцик К. Перспективи застосування медіації при врегулюванні трудових спорів (конфліктів). *Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 30 листоп. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 186-189.
- Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект: дис. на здобуття наук. ступ. к.ю.н. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2018. 249 с.
- Поліщук М. Я. Медіація як спосіб вирішення цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 225 с.
- Корінний С.О. Альтернативні способи вирішення спорів та інститут судової медіації в адміністративному процесі України

: виклад основних доктринальних підходів. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 4. Т. 3. С. 128–134.

12. Крестовська Н., Романадзе Л., Медіація у професійній діяльності юриста. Одеса: Екологія. 2019. 462 с.

13. Куницький Є.В. Мирова угода як форма примирення сторін у цивільному процесі. *Право і суспільство*. 2020. № 3. С. 68–74.

14. Левицький Є. Медіація vs Врегулювання господарського спору за участю судді. *Юридична Газета*. 2017 р. № 27–28. С. 44–45.

15. Мазаракі Н.А. Основоположні дії інституту альтернативного вирішення спорів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 6. С. 112–118.

16. Мамницький В.Ю., Кахнова М.Г. Врегулювання спору за участю судді: проблемні аспекти правозастосовної практики. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 64. С. 112–123.

17. Можайкіна О. С. Правовий аналіз форм врегулювання спору за участю судді в цивільному процесі. *Право і суспільство*. 2018. № 2. С. 77–81. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/2_2018/part_1/15.pdf

18. Особливості бізнес-медіації [Електронний ресурс]. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/osoblivosti-biznesmediaciyi.html> (дата звернення: 01.07.2023).

19. Поліщук М. Я. Медіація як спосіб вирішення цивільно-правових спорів: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 225 с.

20. Поляков Р. Мирова угода у господарському процесі: правова природа та співвідношення різновидів. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 6. С. 66–71.

21. Присудова медіація: досвід Нідерландів. 2020. URL: <https://law.chnu.edu.ua/prysudova-mediatsiia-dosvid-niderlandiv/> (дата звернення: 01.07.2023).

22. Протівень С. Примирення сторін vs вирішення справи. Нова роль суду у вирішенні конфліктів. *Юрист & Закон*. № 03, 25 січня 2018 р. URL: https://sk.ua/wpcontent/uploads/sk_files/primirennya_storin_vs_virishennya_spravi.pdf. (дата звернення: 01.07.2023).

23. Прущак В. Роль судді під час здійснення процедури врегулювання спору за участю судді: проблемні аспекти та шляхи їх подолання. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 44–48.

24. Стасів Н.С. Цивільне судочинство у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.03. Львів, 2020. 235 с.

25. Степанова Т.В. Щодо розмежування понять «медіація», «досудове врегулювання спору» та «урегулювання спору за участю судді». *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 4. Ч.1. С. 24–27.

26. Тетерук М.А. Визнання та виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів: новели законодавства та судова практика. *Правова держава*. 2018. С. 183–189.

27. Юраш І.І. Мирові угоди на окремих стадіях цивільного процесу. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2023. Випуск 78: частина 1. С. 251–256.

28. Устінова-Бойченко Г.М., Нестеренко К.О., Барабаш Н.О. Процедурні аспекти врегулювання спору за участю судді. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 1 (78). С. 100–106.

29. Ханік-Посполітак Р.Ю., Нурищенко Р.С. Врегулювання спору за участю судді: чи є ефективною ця процедура? *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2021. Том 8. С. 85–91.

Ярош Я.С. Практичні аспекти застосування інституту врегулювання спору за участю судді як самостійного виду примирювальної процедури у

господарськомусудочинстві України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. С. 148–162.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
3. <http://www.president.gov.ua/> - офіційний веб-сайт Президента України
4. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України
5. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України
6. <https://ccu.gov.ua/index.php> - офіційний веб-сайт Конституційного суду України
7. <http://www.scourt.gov.ua> - інформаційний сервер Верховного Суду
8. <http://reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
9. <http://court.gov.ua/sudy/> - Судова влада України
10. <https://unba.org.ua/> - Національна асоціація адвокатів України
11. <http://npu.ua> – Нотаріальна палата України
12. <http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
13. <https://nlu.org.ua/> - Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
14. <http://www.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
15. <http://www.library.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»
16. http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html - Юридичні інформаційні ресурси

Розробники:

Професор кафедри,
д.ю.н., професор

Ганна ЧУРШТА

Професор кафедри,
к.ю.н., доцент

Ірина БОРОВСЬКА

Доцент кафедри,
к.ю.н., доцент

Лідія ГЕРАСИМЧУК

Доцент кафедри,
к.ю.н.

Ольга ВЕРЕНКІЮТОВА

Доцент кафедри,
к.ю.н., доцент

Богдан КИРДАН

Доцент кафедри,
доктор філософії

Ангела КАЛІНЮК

Старший викладач кафедри,
к.ю.н.

Катерина КУЦИК

Викладач кафедри,
к.ю.н.

Анастасія ЗАДОРОЖНА